

2014-10-29
Ärende LED 2014/258
Handling 2

Arbetsmarknadsdepartementet
Dnr A2014-2170-ARM

Yttrande över "Visselblåsare – Stärkt skydd för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden" (SOU 2014:31)

DO:s remissvar är avgränsat till frågor som kan ha relevans för DO:s verksamhetsområde.

Sammanfattning

DO tillstyrker utredningens förslag att genom införandet av en ny lag stärka skyddet för arbetstagare som slår larm om missförhållanden. DO ser dock ett behov av att lagen förtydligas i vissa delar.

Övergripande synpunkter

DO menar att ett stärkt skydd för arbetstagare som slår larm om missförhållanden är ett viktigt steg för ett öppnare arbetsliv och för ett friare och mer demokratiskt samhälle i stort. DO är positiv till att förslaget kan väntas leda till en förbättrad arbetsmiljö och att fler arbetsmiljöbrister kommer fram på ett tidigt stadium. DO vill framhålla vikten av att den nya lagen blir känd hos arbetstagare och att regelverket tydliggörs för största möjliga genomslagskraft. DO vill också understryka vikten av uppföljning.

13.1.8 Andra än arbetstagare bör inte omfattas

DO menar att utredaren med fördel kunnat ta viss vägledning av den personkrets som omfattas av skyddet mot diskriminering av arbetsgivare i diskrimineringslagen. Det hade inkluderat praktikanter, inhyrda och inlånade. DO anser att dessa grupper borde omfattas av ett förstärkt skydd.

14.3.3 Larm till arbetstagarorganisation

DO anser att en arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden till sin arbetstagarorganisation bör ha ett stärkt skydd, även om organisationen inte är bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren.

14.7 Skydd mot repressalier

DO välkomnar att diskrimineringslagens repressalieförbud utgör förebild och att en bevisregel utformas efter diskrimineringslagens mönster. DO

instämmer likväl i den av utredningen lyfta problematiken kring tillämpningen av bevisregeln.

DO anser dock att hänvisningen till lagen (1982:80) om anställningsskydd i lagtexten blir missvisande för förståelsen av vad repressalier kan vara. Att skiljas från anställningen är bara en av flera exempel på vad repressalier kan vara.

DO föreslår därför att hänvisningen till LAS i det nya lagförslaget 3 § stryks eftersom den inte ger någon ledning om vad repressalier kan vara.

18.2.2 Avvikelse bör få göras genom centrala kollektivavtal

DO anser att avvikelser inte ska kunna göras till arbetstagares nackdel.

19.1 Skyldighet för arbetsgivare att ha rutiner för larm eller vidta andra åtgärder

DO delar utredningens mening att tydliga och trygga kanaler för larm om allvarliga missförhållanden kan förväntas förbättra arbetsmiljön och minska trakasserier och särbehandling mot dem som påtalar allvarliga brister i arbetsmiljön. DO är därför positiv till att det införs en regel om detta i arbetsmiljölagen (1977:1160).

DO befarar dock att skrivelsen lämnar för stort utrymme för tolkningar. DO:s uppfattning är att skyldigheten att vidta åtgärder bör gälla alla företag – oavsett storlek. Det är särskilt viktigt mot bakgrund av att utredningen föreslår att arbetstagare som huvudregel först ska ha slagit larm internt.

Ett annat skäl till varför det bör gälla alla arbetsgivare är att arbetstagare ofta avstår från att slå larm eftersom det råder otydlighet i fråga om hur arbetstagaren ska gå tillväga och till vem arbetstagaren ska vända sig med uppgifter om allvarliga missförhållanden. Med tydliga, kända och tillgängliga rutiner för larm kan detta hinder motverkas.

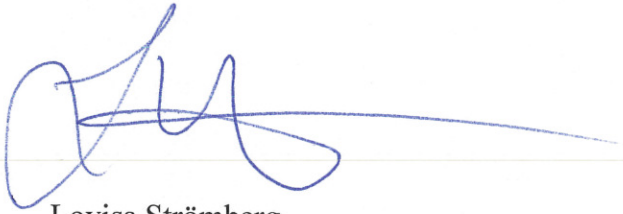
Övriga synpunkter

En orsak till att arbetstagare avstår från att slå larm är att reglerna om det arbetsrättsliga skyddets gränser är otydliga. Om lagens syfte är att ge arbetstagare stärkt skydd måste regleringen vara tydlig och lättillämpad. DO vill uppmärksamma att det, trots lagförslaget, finns en uppenbar risk att arbetstagaren har svårt att bedöma om arbetstagaren kommer att vara skyddad vid ett larm.

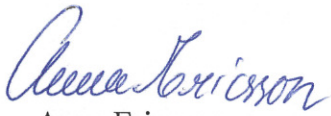
DO ser även en fara liknande den som uppstått i Norge, nämligen att det visat sig svårt att bedöma olika nyckelbegrepps innebörd. Exempelvis uppfattas kriteriet ”allvarliga missförhållanden” svårtolkat vilket kan leda till att arbetstagare inte vågar slå larm. DO ser därför ett behov av att kriterierna för när en visselblåsare är skyddad förtydligas ytterligare för att uppnå efterfrågad effekt.

DO är sammanfattningsvis positiv till att skyddet för arbetstagare som slår larm förstärks och tillstyrker utredningen i stort med de förslag till förtydliganden som förts fram ovan.

Beslut i detta ärende har fattats av Lovisa Strömberg efter utredning och förslag från utredarna Anna Ericsson och Ammar Makboul. I beredningen av ärendet har även juristen Caroline Mitt-Holm deltagit.

Lovisa Strömberg
Chef för Utvecklingsenheten

Anna Ericsson

Utredare

Ammar Makboul

Utredare